

Успях да преброя осем усойници. Естествената им окраска така се сливаше с окапалите по дъното на ямата листа, че е възможно някои от тях да съм преброил на два пъти. Точно в този момент моят приятел стъпна тежко на ръба на ямата и сред змиите се търкулна голяма бучка пръст. Те вдигнаха глави и засъскаха силно. Всички се дръпнаха бързо назад. Моментът ми се стори особено подходящ и аз изтъкнах съображението за неподходящото ми облекло. С характерна ирландска щедрост моят приятел предложи собствените си плътни панталони и солидни обувки. Последният ми шанс пропадна, а и нерви не ми останаха да се съпротивявам повече. Оттеглихме се дискретно зад един храст и сменихме панталоните и обувката си. Природата бе надарила по-щедро моя приятел. Дрехите му ми бяха доста широки, но както правилно забеляза той, аз бих могъл да подгъна малко крачолите на панталоните и това щяло да ми служи като допълнителна предпазна мярка за глезените.

Пристъпих мрачен към ямата. Моите гости се скупчиха наоколо, развълнувани от предстоящото интересно зрелище. Завързах въжето около кръста си и пристъпих към ръба на ямата. Спускането ми беше лишено от всякакъв ефект. Бреговете на ямата се ронеха толкова много, че всеки път, когато се опитвах да намеря опора за крака си, върху змиите се посипваше обилно пръст и те започваха да съскат раздражено. Тялото ми се поклащаше във въздуха, моите приятели ме спущаха бавно надолу, а клупът се затягаше все по-силно около кръста ми. Найсетне погледнах надолу и установих, че се намирам на около метър от дъното. Извиках на приятелите да преустановят спускането. Искях да проуча по-добре мястото, на което щях да стъпна, и да се уверя, че отдолу няма никакви змии. Огледах се много внимателно. Точно под мен не се виждаха никакви змии, затова извиках „спускай“, като искрено се надявах, че го казвам с достатъчно смел глас. В момента, в който ме запускаха отново, се случиха едновременно две неща: една от взетите на заем обувки се изхлузи от крака ми и падна долу и, второ, лампата, която никой от нас не се сети да напомпа, изведнъж намали рязко светлината си и остана да тлее като запален връх на цигара. Босият ми крак

в същия миг докосна земята. Никога през живота си, нито преди, нито след това, не съм бивал толкова изплашен.

Стоях като вцепенен, а потта се стичаше като ручей по гърба ми. Лампата бе изтеглена моментално горе, напомпах я и отново я спуснах. За първи път се радвах толкова много на запалена лампа. Сега, когато лампата заливаше ямата със светлина, аз почувствувах малко по-голяма увереност в себе си. Вдигнах обувката си я обух, а с това самоуважението ми като че още повече се повиши. Стиснах пръта с мократа си длан и пристъпих към най-близко стоящата до мен змия. Приковах я към земята с чаталестия връх, хванах я и я пуснах в торбата. Тази част от цялата процедура не ме затрудняваше ни най-малко, защото беше достатъчно елементарна и ни най-малко опасна при условие, разбира се, че се проявява известно внимание. Цялата тайна се състои в това да приковете влечугото за земята, като го притиснете зад главата с чаталестата пръчка, после да го стиснете здраво за врата и да го вдигнете. Безпокоеше ме само мисълта, че докато се занимавах с дадена змия, останалите сновяха крайно изплашени наоколо, така че трябваше да отварям очите си на четири, за да не се промъкне някоя зад мен и впоследствие да стъпня отгоре ѝ. Хубава плетеница в кафяво, златисто и розово с кремави петънца украсяваше змиите. Когато не се движеха, тази окраска ги караше да се сливат със земята и тогава се забелязваха извънредно трудно. Всеки път, когато приковавах някоя змия към земята, тя започваше да съска като чайник, а останалите ѝ пригласяха от съчувствие. Звукът беше крайно неприятен.

Най-опасният момент настана при вдигането на една от змиите. Точно тогава дочух едва ли не в самото си ухо ужасно съскане. Светкавично се изправих. От около тридесетина сантиметра ме гледаха две гневни сребристи очи. С големи усилия успях да блъсна тази змия на земята и да я притисна с пръчката. Всъщност змиите се бяха изплашили от мен почти толкова, колкото и аз от тях, затова се стремях да се държа колкото се може по-встрани от мен. Само когато ги притиснех на тясно в някой ъгъл, те започваха да се съпротивяват и да удрят ожесточено пръчката, от чийто бронзов

върх обаче отскачаха. Една от змиите се оказа по-опитна. Тя се отскубна от бронзовия чатал и се улови здраво за дървото. Змията не се пусна даже когато вдигна пръчката нагоре. Наложил се да размахам силно пръчката, в резултат на което тялото ѝ прелетя във въздуха, удари се в стената на ямата и падна с ядовитото съскане на земята. Когато я приближих отново с пръчката, тя отказа да се съпротивява и аз я вдигнах без усилие.

По време на продължилия около половин час престой в ямата успях да улова дванадесет габонски усойници. Не бях сигурен дали съм уловил всичките, но оставането повече в ямата ми се струваше истинско предизвикателство към съдбата. Приятелите ме изтеглиха горе разгорещен, изпоцапан и плувнал в пот, стиснал в едната си ръка торба пълна със съскащи змии.

— Ето — заяви тържествено моят приятел, докато си поемах с труд дъх. — Нали ви казах, че ще ви намеря интересни змии. . .

Едва кимнах с глава, защото просто не бях в състояние да отговоря, после седнах на земята и запалих жадно цигара, като се стараех да успокоя разтрепераните си ръце. Сега, когато опасността вече не съществуваше, започнах да осъзнавам за първи път колко безразсъдно бях постъпил и какво изключително щастие съм имал да се отърва жив и здрав. Казах си на ум: ако в бъдеще някой ме запита дали ловенето на животни е опасна професия, ще му кажа, че опасна може да я направи само нашата собствена глупост. Когато се окопитих напълно, аз се огледах и открих, че един член от нашата компания липсва.

— Къде е вашият брат? — попитах приятеля си.

— Кой, брат ми ли? — отвърна Макгутл с известно презрение в гласа. — Не можа да издържи. Прилошавало му, като гледал. Чака ни хей оттатък. Надявам се, че ще го извините. За него беше прекалено много. Все пак необходима е голяма смелост, за да ви наблюдава човек всред тези отвратителни влечуги.

Себастиан

Не много отдавна прекарах няколко месеца в Аржентина и там срещнах за първи път Себастиан. Той беше гаучо, т. е. южноамерикански събрат на североамериканския каубой. Подобно на каубоите гаучосите сега се срещат по-нарядко, защото все по-голяма част от фермите (или естансиите) в Аржентина се механизират.

Пребиването ми в Аржентина преследваше две цели: първо исках да улова живи екземпляри от дивата фауна и да ги предоставя на английски зоологически градини и, второ, да заснема същите тези животни в тяхната естествена среда. Един мой приятел притежаваше голяма естансия на около седемдесет мили от Буенос Айрес. Тази област се славеше с разнообразните си диви животни и когато приятелят ми ме покани да му гостувам за две седмици, аз приех с готовност поканата. За нещастие, когато настъпи уреченият ден, моят приятел се оказа ужасно зает, ето защо единственото, което успя да направи, бе да ме заведе в естансията, да ми покаже мястото и да се върне обратно в града.

Той ме посрещна на малката железопътна станция и докато се друсаме в двуколката по прашния път, ми съобщи, че е успял да уреди всичко.

— Оставям те в ръцете на Себастиан — каза той — за нищо няма да се безпокоиш.

— Кой е този Себастиан? — полюбопитствах аз.

— Един от нашите гаучоси — отвърна неопределено той. — Себастиан знае абсолютно всичко за дивите животни из този край. Той ще ме замества като домакин по време на моето отсъствие, така че за всичко, от което имаш нужда, се отнасяй към него.

Обядвахме на терасата на къщата и след обед приятелят ми предложи да отидем при Себастиан. Отседлахме конете и тръгнахме през огромни и блеснали на слънцето пасища, обрасли със златиста трева, запровирахме се през гъстасти от гигантски бодили, всеки един висок колкото ездач на кон. След около половин час пристигнахме до малка евкалиптова горичка. Пред нея се издигаше дълга и ниска варосана къща. Голямо и застаряло куче, излегнато върху напечения от слънцето

прах, повдигна глава, излая силно и отново задряма. Слязохме от конете и ги завързахме.

— Себастиан построи сам тази къща — каза приятелят ми. — Сигурно си почива някъде зад нея.

Заобиколихме къщата. Между две стройни евкалиптови дървета бе завързан огромен хамак, в който легеше Себастиан.

Първото ми впечатление беше, че е дребен като джудже. По-късно установих, че е висок около метър и шестдесет сантиметра, но изтегнат върху огромния хамак, той наистина изглеждаше много дребен. Необикновено дългите му и силни ръце висяха от страни на хамака, обгорени и обагнени от слънцето в махагонов цвят, покрити с лек мъх от бели косми. Лицето му не се виждаше, понеже беше закрито от черна шапка, която се повдигаше и спадеше ритмично. Под нея се носеше хъркане, продължително и ужасно, каквото не бях чувал никога преди в живота си. Приятелят ми сграбчи една от отпуснатите ръце на Себастиан и силно я раздруса, като в същото време се наведе над ухото на спящия мъж и извика колкото му държи глас: „Себастиан, Себастиан, събуди се, имаш гости!“ Тези викове не действаха ни най-малко на Себастиан. Той продължаваше, както и преди, да хърка под захлупената шапка.

— Заспи ли, трудно можеш да го събудиш — обясни приятелят ми. — Я слушай, хвани го за другата ръка и дай да го измъкнем от хамака.

Хванах го за другата ръка и така двамата го вдигнахме и го поставихме в седнало положение. Черната шапка се търкулна и отдолу се показва кръгло и бузесто, изгоряло от слънцето лице. То се разделяше точно на три части от пожълтели от никотин огромни и загиги в краищата мустаци и снежнобелите му вежди, шръкнали от челото като рога на козел. Моят приятел го хвана за раменете и силно го раздруса, като не преставаше да го вика силно по име. Под белите вежди неочаквано проблеснаха две кестеняви и дяволити очи и Себастиан ни огледа със сънлив поглед. Когато позна приятеля ми, той нададе силен вик и скочи на крака.

— Сеньор! — изкрещя силно той. — Колко ми е приятно, че ви виждам... Извинете, но заспа ли, спя като заклан, затова не ви чух кога сте пристигнали,

извинете ме, моля. Не очаквах да пристигнете толкова рано, иначе щях да се приготвя и да ви посрещна както подобава.

Той стисна силно ръката ми, когато приятелят ми ме представи, после се извърна към къщата и прогърмя с цяло гърло: „Мария, Мария!“

В отговор на този ужасен вик от къщата излезе привлекателна и млада около тридесетгодишна жена, която Себастиан с явна гордост ни представи като своя съпруга. След това ме хвана с мощната си ръка за рамото и ме погледна очаквателно в лицето.

— Какво ще предпочетете, сеньор, кафе или мате? — запита най-искрено той.

За щастие моят приятел ме беше предупредил, че Себастиан изграждал първото си впечатление за хората по това дали пият кафе или мате (зелена аржентинска чаена билка). Кафето според него било отвратително питие, течност, подходяща само за граждани и други покварени представители на човешкия род. Ето защо отвърнах, че желая мате.

Себастиан се извърна и впи поглед в жена си.

— Е? — попита той. — Не чу ли, сеньорът иска мате? Какво си го зяпнала такава, да не искаш гостите да стоят прави и да умрат от жажда?

— Водата е кипнала — отвърна спокойно тя — и те не биха стояли прави, ако ги беше поканил да седнат.

— Не възразявай, жено! — прогърмя гласът на Себастиан и мустаците му шръкнаха.

— Вие трябва да го извиките, сеньор — каза Мария, като се усмихна любовно на своя съпруг, — когато имаме гости, той винаги много се вълнува.

Лицето на Себастиан почервения като домати.

— Развълнуван? — извика възмутено той. — Развълнуван? Кой е развълнуван? Аз съм напълно спокоен. Моля ви, седнете, сеньор... Развълнуван... Извинете жена ми, сеньор, тя проявява особено голям талант при преувеличаване на нещата. Ако се беше родила мъж, непременно щеше да направи великолепна политическа кариера.

Седнахме под дърветата. Себастиан запуши маяка, но лютивя пура и не преставаше да се оплаква добродушно от недостатъците на своята жена.

— Не трябваше да се женя за нея — довери ни той. — Бедата е, че моите жени никога не ме надживяват. Четири път съм се женил досега и всеки път, когато погребвам поредната си жена, си казвам: „Себастиан, тази женитба да ти е последната“. После изведнъж... взема, че се ожени отново. Душата ми жадува за свобода, но плътта ми е слаба. Лошото е, че плътта ми е повече от душата.

Той погледна със съжаление огромния си стомах, после вдигна глава и ни се усмихна широко и приветливо, при което блеснаха два реда бели зъби.

— Струва ми се, че никога няма да мога да се освободя от тази слабост, сеньор, пък и мъж без жена е все едно крава без виме.

Мария донесе матето. Ние си подавахме малкия чайник и всеки сръбна от неговото малко сребърно чучурче. Докато пиехме матето, приятелят ми обясни на Себастиан целта на моето идване в естансията. Гаучото страшно се запали. Когато му казахме, че по всяка вероятност ще участва и в някои от филмовите снимки, той засука мустаци и хвърли закачлив поглед към жена си.

— Чу ли какво казаха, а? — попита я той. — Ще участвам във филма. Внимавай вече какво говориш, моето момиче. Видят ли ме англичанките на екрана, презглава ще се втурнат насам.

— Много си им притрябвал — отвърна жена му. — Те като че си нямат такива взели-дали като тебе.

Себастиан я изглежда със съкрушителен поглед, след което се обърна към мен.

— Не се безпокойте, сеньор. Ще направя всичко възможно да ви помогна. Ще изпълня всичко, което желаете.

Той удържа напълно на думата си. Моят приятел отпътува още същата вечер за Буенос Айрес и в продължение на следващите две седмици Себастиан почти неотклонно стоеше до мен. Енергията му беше неизтощима, а личността му толкова пламенна, че в скоро време той пое цялата моя работа в ръцете си. Аз чисто и просто му казвах от какво имам нужда и той го изпълняваше. Колкото по-необикновени и трудни бяха моите искания, толкова те като че изостряха повече желанието му да ги изпълни. Никой не можеше да накара по-добре от него пеоните (наетите от нас хора в естансията) да

гледат както трябва работата си. Най-странното беше че той постигаше това не с молби или с придумки. Той непрестанно ги ругаеше и ги подиграваше, като си слушеше при това с богата гама от най-блестящи сравнения. Вместо да му се сърдят, хората се превиваха от смях и напъваха двойно повече сили.

— Я се погледнете — ще изгърми гласът му, — добре се погледнете, същински баби... Чудя се, защо конете ви се плашат като галопирате, а то било, защото мозъците тракат в празните ви черепи... Мозъците на всички ви едва ще стигнат за закуска на един бръмбар.

Пеоните се заливаха от смях и удвояваха усилия. Освен че го смятаха за голям шегаджия, хората разбираха добре, че той не би ги накарал да вършат онова, което и сам не би могъл да извърши. Затова пък нямаше почти нищо, което да не знаеше как да направи. Когато не можеха да направят нещо, пеоните обичаха да казват: „Това и Себастиан не може да направи“. Яхнал огромния си вран кон, наметнат със синьо-червено пончо, падащо на дупли по раменете му, фигурата на Себастиан правеше внушително впечатление. Той галопираше с коня си из естансията и хвърляше със свистене ласото, когато ми показваше разните начини за ловене на добитък. Съществуваша шест такива начина, прилагани с еднаква вещина от Себастиан. Колкото по-бързо галопираше конят му, колкото по-неравна беше почвата, като че толкова по-точно хвърляше ласото, докато започваше да ми се струва, че добичето привлича ласото с някаква магнетична сила, на която не можеше да се устои.

Ненадминат майстор на ласото, Себастиан беше истински гений на камшика. Това е дълъг и тънък камшик с къса дръжка, истинско смъртоносно оръжие, с което Себастиан не се разделяше никога. Виждал съм го да галопира с всички сили, да вади камшика от пояса си и с един замах да отсича цветчето на някой огромен бодил при преминаването си край него. Да измъкне с него цигара от устата на пушачите, представляваше за него детинска игра. Разказвах ми, че предната година някакъв си другоселец се усъмнил в способностите на Себастиан да борава с камшика, след което Себастиан смъкнал с камшика си ризата от гърба, му без нито веднъж да го докосне до кожата. Макар и Себастиан да предпочи-

таше камшика (той му служеше като своеобразна дълга ръка), той си служеше много умело и с нож и томахава. От около десетина крачки той можеше да разцепи на две кибритена кутия с томахава. Себастиан обаче беше напълно порядъчен човек.

Със Себастиан ловувахме предимно нощем. Тогава нощните животни се измъкват от своите леговища. Ние излизахме от естансията с факли непосредствено след мръкване и се завръщахме по-рано от полунощ или в един-два часа след полунощ, когато непременно носехме по два, три екземпляра от някое животно. По време на лова ни помагаше любимото куче на Себастиан. Това беше един престарял мелез, чиито зъби отдавна бяха изтрети и изравнени с венците. Това животно беше превъзходно ловджийско куче. Когато хванеше някой екземпляр, то не можеше да му нанесе никаква вреда с беззъбата си уста. След като преследваше и хванеше на тясно животно, то застава над него, излайваше изкъсо на кратки интервали и по този начин ни показваше къде се намира.

По време на един такъв нощен лов Себастиан демонстрира необикновената си сила. Кучето подгони един броненосец. След като бяга няколкостотин ярда, броненосецът се вмъкна в една дупка. Тази нощ в лова участвахме трима души: Себастиан, аз и един пеон. При преследването на броненосеца двамата с пеона изпреварихме чувствително Себастиан, чиято фигура не му позволяваше да бяга. Двата с пеона пристигнахме при дупката точно в момента, в който броненосецът потъваше в нея. Хвърлихме се моментално в тревата. Аз хванах броненосеца за опашката, а пеонът успя да го сграбчи за задните крака. Броненосецът впи дългите нокти на предните си лапи в страните на дупката и колкото и да дърпахме, той стоеше като циментиран в нея. Животното неочаквано се дръпна силно и се отскубна от ръцете на пеона. Броненосецът се вмъкна още повече в дупката и аз почувствах как опашката му започна да се изплъзва от ръката ми. Точно в този миг, задъхан от бързина, се появи и Себастиан. Той ме изблъска, сграбчи опашката на броненосеца, заби крака от двете страни на дупката и дръпна. Изведнъж се посипа пръст и броненосецът изскочи от дупката като тапа от бутилка.

С едно бързо дръпване Себастиан постигна онова, което ние двамата не успяхме.

Едно от животните в естансията, което ми се искаше много да снимам, беше нанду. Това е южноамериканския шраус, който подобно на своя африкански братовчед бяга като същински кон. Искане ми се да заснема шраусите на филм, и то в момент, в който ги преследва конница, въоръжена с боладори, така, както са ги ловели преди много години. Това оръжие се състои от три дървени топки, всяка една колкото топка за крикет, заловени една за друга с много дълго въже. Те се завъртат над главата и се хвърлят така, че се увиват около краката на птицата и я повалят на земята. Себастиан уреди всичко, което поисках, и ние посветихме последния ден от моето пребиваване в правене на тези снимки. Тъй като в тези сцени участваха повечето от пеоните, в утрото на този ден всички пеони се появиха в най-новите си дрехи. Всеки се стремеше да блесне пред другите с пищността на своя костюм. Яхнал коня си, Себастиан ги огледа мрачно.

— Погледнете ги, сенъор — каза той и плъ презрително. — Нагласили се като шарени яйца, неспокойни са като панаирджийски кучета, и то само защото мислят, че глупавите им лица ще се появят на екрана. . . повдига ми се, като ги гледам.

Аз обаче забелязах, че той внимателно среса мустаци преди започването на снимките. Снимахме цял ден под палешите лъчи на слънцето и привечер, когато направихме и последните снимки, всички до един бяхме страшно уморени, с изключение на Себастиан, който изглеждаше така свеж, както и сутринта. На път за къщи той ми съобщи, че вечерта е организиран тържество по случай моето заминаване, на което щели да присъствуват всички от естансията. Щяло да се лее вино, да се паят песни и да се играят танци. Докато ми разказваше всичко това, очите му блестяха. Сърцето просто не ми позволяваше да му кажа, че се чувствам ужасно уморен и предпочитам да си легна и приех поканата.

Тържеството се състоя в голямата и опушена кухня, осветена от половин дузина мигащи газени лампи. В оркестъра свиреха енергично трима китаристи. Не е необходимо да казвам, че душата на компанията беше

Себастиан. Той изпи най-много вино от всички и въпреки това остана трезвен; свири соло на китара; пях най-различни песни, като започнете с вулгарните и стигнете до сантименталните; погълна огромно количество храна, но най-много от всичко друго танцува. Танцува буйни гаучоски танци със сложни стъпки и подскоци, танцува дотогава, докато гредите над главите ни започнаха да се тресат от стъпките му, а шпорите му заведоха искри от каменния под.

В средата на веселието при нас влезе моят приятел, който току-що се бе завърнал от Буенос Айрес заради мен. Седнахме в ъгъла на чаша вино и наблюдавахме танца на Себастиан, комуто неоните пригласяха с пляскане на ръце, а после бурно го аплодираха.

— Каква невероятна енергия има този човек — забелязах аз. — Днес работи най-много от всички, а сега никой не може да го надиграе.

— Ето какъв става човек, когато живее в пампата — отвърна моят приятел. — Но наистина всичко, което прави, действително е удивително за човек на неговата възраст, нали?

— Защо? — попитах небрежно аз. — Колко годишен е Себастиан?

Приятелят ми ме погледна учудено.

— Нима не знаеш? — отвърна той. — След около два месеца той навършва деветдесет и пет.

ДЖЕРЪЛД ДАРЪЛ

Живата природа винаги е привличала вниманието на хората. Първобитният ловец се е интересувал главно от месото на животните, с което се е препитавал. И до днес човекът не се е отказал от него, но в тоя последователно ние няма да разглеждаме тази прозаична страна на отношенията между хората и животните, както и древната им алтернатива — остатъците от обожествяването на живите същества, които са актуални и досега в някои кътове на планетата.

Предмет на тези бележки са възгледите на съвременниците ни за животните, с които дишаме един и същ въздух, които живеят на тази и малка, и голяма земя заедно с нас. И по-точно на възгледите на автора на настоящата книга.

Едни от хората се отнасят към другите живи същества сантиментално — търсят у тях привързаност и топлина, които може би им липсват в живота. Други пък свързват природата с нейните обитатели и не могат да се възхищават на горите, на планините и на полетата, ако те са пусли — лишени от движенията и багрите на животните. Трети тип хора изпитват към животните чувството на покровителство — нали човекът е свършенство на еволюцията — той трябва да се грижи за бедните безсловесни твари. И първите, и вторите, и третите изпадат понякога в крайности, но малцина са тези, за които може да се каже, че са абсолютно безразлични към животните.

И все пак в изброените групи хора няма място за феномени като английския природоизпитател, ловец на живи животни за зоологическите градини и писател-анималист Джерълд Даръл. Той е тъй самобитен, че трябва да надникнем чак в детинството му, за да си

обясним донякъде неговата страст към всяко живо същество.

В дните на своята младост, както пише сам той, е отделил неброени часове, за да наблюдава как невзрачната какавида, прилепена за водното растение, се разпуква и от нея се раждат изведнъж великолепно обагрените крила на водното конче, а когато възмъжава, наблюденията му върху животните и улавянето им се превръщат за него в смисъл на живота.

Огромната му обич към животните не е насочена към определени обекти, макар че и той си има любимци. С еднаква любов описва маймунката Павло и скорпиона Вилхелмина, чийто вид, меко казано, би накарал мнозина да настръхнат. Даръл предава тъй навиците и поведението на скорпиона, че кара читателите да скърбят, когато вятърът отвява Вилхелмина отвъд борда на кораба.

Ловецът на диви животни, който обича толкова питомците си, не се бои от тях, макар че понякога има работа със смъртоносно отровни змии. Тропическата гора за него не е опасен капан, в който белият човек е застрашен от свирепи зверове и коварни заболявания — черни, жълти и какви ли не други трески, — описани в различни приключенски книги. Дълбокото познаване на навиците и поведението на животните, на реакциите им го прави неуязвим дори в ямата с гибонските усойници, където стъпва с един бос крак. За Даръл животните са естествени както самата природа и човекът със своята подозрителност и предразсъдъци обикновено става опасен сам за себе си.

Може би в тази необикновена обич към животните се корени изключителното обаяние на природоизпитателя. Той желае да запази многообразието на природата — според него всяко живо същество има право на съществуване. И Джерълд Даръл не само мисли и пише със симпатия за дивите животни. Той преминава към практически действия в тази насока. Създава на малкия остров Джърси в Ламанш зоологически парк за животни, които са застрашени от изчезване — достига до съвременните идеи за защита на природата и за запазване на животните за бъдните поколения.

В книгите му страстният призив за защита на приро-

дата ечи като камбана, буди съвестта на хората. С право той казва, че милиони хора биха се възмутили до дъното на душите си, ако някой разруши прочутата кула Тауър в Лондон, но малцина се замислят за спасяването на някой загиващ вид животно. Кулата, казва Джерълд Даръл, може да се възстанови, но изчезналият вид вече никой не би могъл да възкреси.

На пръв поглед Даръл може да изглежда в очите на хората донякъде чуждак, донякъде мечтател-ентузиаст, влюбен в животинския свят. Той уж не засяга парливите проблеми на обществото, в което живее, обикновено се отнася със симпатия към хората, търси у тях добрите им черти, но ето че в пътешествията си се натъква на английския джентълмен — колонизатор. Плантааторът живее десетки години в Африка и въпреки това не е виждал нито веднъж животните от близката тропическа гора, затворен в своята господарска надменност, и авторът не пропуска да го бодне с иронията си.

На края трябва да се спрем на природоизпитателя и писателя-анималист Джерълд Даръл. Неговото изключително въздействие върху читателите може да се обяснява по много начини. Например с увеличаването на интереса към научно-популярната литература в световен мащаб или пък с насочването на хората към природата в резултат на прекалената урбанизация напоследък, или със западането на някои литературни жанрове и т. н., но мисля, че основната причина се крие в неговото лично отношение към животните, в прогресивните му идеи за защитата им и най-вече в неговия талант на разказвач. Голямо е и въздействието на личния пример на автора, който е посветил живота си на природата и на нейната жива украса — животните. Самият той с присъщите си черти е олицетворение на благотворното въздействие на природата върху човека.

Езикът на Джерълд Даръл е пестелив, необикновено образен — с няколко прихи и животното, и средата, в която то живее, изпъкват пред очите на читателите. Неговият типичен английски хумор, извличащ комичното от развитието на ситуацията, е достъпен за най-широк кръг читатели, помага им да се приобщат към неговите възгледи и чувства. Освен това за разлика от някои други анималисти разказът на Даръл крие в себе

си огромен запас от знания, които се усвояват незабелязано. От тази гледна точка книгите му са твърде полезни за младия читател и за всеки, който се интересува от биологията на животните.

Може ли човек да прочете прекрасната глава за каймана и за дългокраката птица якана, които си оспорват водите на малкото тропическо езеро на Гвиана, и да забрави навиците и поведението или пък външния вид на безсловесните герои?

И затова всеки, който се запознае с настоящата книга, ще разбере защо творбите на този автор са станали любимо четиво на милиони читатели, защо повечето от тях са преведени и издадени в огромни тиражи в Съветския съюз и защо издателството ни дава възможност и на българския читател да навлезе в света на Джерълд Даръл.

Ради Царев

СЪДЪРЖАНИЕ

НОВИЯТ НОЙ

Увод	5
<i>Лов на животни в Камерун</i>	
Залавям с въже голям тропически нилски варан	19
Забърквам се с новородени крокодилчета и бодливи свинчета	20
Купувам Паф и Блоу	25
Главоболия с няколко маймуни	34
Историята с шимпанзето Чолмондли	40
Трудности с косместите жаби, костенурките и останалите животни	46
Ной потегля със своя ковчег	56

Преследване и лов на живи животни в Гвиана

Мравоедът Еймъс ни разиграва	63
Жаби с торбички и разни други необикновени животни	79
Бразилският пуяк Кутберт ни създава неприятности	84
Срещам с няколко нови животни, включително и лунатици	90
Залавям риба с четири очи	97
Гигантският кайман и страшната електрическа змиорка	103

Пътувания из Парагвай

На лов с гаучо	110
Неприятности с жаби, змии и парагвайци	120
Историята на Кай и Пух	127

СРЕЩИ С ЖИВОТНИТЕ

Средата на животните

Тъмният буш	137
Езерото на лилийката	151

Изобицо за животните

Ухажването между животните	164
Животни-архитекти	178
Войните между животните	188
Животни-изобретатели	196
Изчезващи животни	204

По-специално за животните

Родители на животни	215
Пакостниците	225
Вилхелмина	230
Осиновяването на един мравоед	240
Портрет на Павло	248

Животни сред хората

Максути	257
Себастиан	265

СРЕЩИ С ЖИВОТНИТЕ

Джесърлд Даръл

Рецензент *Николай Йовчев*

Редактор *Ради Царев*

Художествен редактор *Михаил Макаригв*

Корица *Петър Чуклев*

Технически редактор *Катя Симеонова*

Коректор *Елка Папазова*

Тираж 30000+100; формат 84/108/32; печатни коли 17,50; изд. коли 14,5; дадена
за печат на 19. I. 1972 г.; подписана за печат на 15.IV.1972 г.; излязла
от печат на 15.V.1972 г.; ЛГ V ; тем. № 2838; поръчка на издателството

№ 639/74

Цена 1,35 лв.

Печатница и книговезница «Тодор Димитров», кл. № 1, пор. № 14182